

Rama 79.

Akubata 31, 1920.

Te Kōpara.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

Te Oranga mo tenei Pepa
e Rima Īreni mo te Tau.

1920. HEPETEMA.

1 W	Ra 13 ka ● Oh. zam. A	Ra 28 ka O ih. 27m. 2	
2 Th			Nohopuku.
3 F			
4 S			
5 S	Ratapu 14 i muri i to te Tokotoru.	G	
6 M			
7 Th			
8 W			
9 Th			Nohopuku.
10 F			
11 S			
12 S	Ratapu 15 i muri i to te Tokotoru. Me horeo te horei mo nga wahi Emipia i nga ra katoa o tena wahi.	G	
13 M			
14 Th	Ra Emipia.		Nohopuku.
15 W			
16 Th	Ra Emipia.		Nohopuku.
17 F			
18 S	Ra Emipia.		Nohopuku.
19 S	Ratapu 16 i muri i to te Tokotoru	G	
20 M			
21 Th	Mataaitanga, Nohopuku.		
22 W	Mataitu, Rongopai, Whakapono a Amanu.		
23 Th			Nohopuku.
24 F			
25 S			
26 S	Ratapu 17 i muri i to te Tokotoru	G	
27 M			
28 Th			
29 W	Mikaera me nga Anahera katoa.		W
30 Th			

HEPETEMA. 1920.

1 W	UPOKO MO TE AIA.	UPOKO MO TE AHIAHI.	
2 Th			
3 F			
4 S			
5 S	2 Kng. 9	1 Kti. 14 20	2 Kng. 10 ki Mak. 7 ki 24 32
6 M			
7 Th			
8 W			
9 Th			
10 F			
11 S			
12 S	2 Kng. 18	2 Kti. 4	2 Kng. 19
13 M			Mak. 11 ki 27
14 Th			
15 W			
16 Th			
17 F			
18 S			
19 S	2 Whp. 36	2 Kti. 11 ki 30	Neh. 1 ki 29 Mak. 14 53
20 M			
21 Th	2 Kng. 19 13	2 Kti. 12 14 20	2 Whp. 29 ki Mak. 15 42 & 16
22 W			
23 Th			
24 F			
25 S			
26 S	Herem. 9	Kar. 42-513	Herem. 22
27 M			Ruk. 2 21
28 Th			
29 W	Ken. 32	Mahi 12 5-18	Ran. 10 4
30 Th			Whk. 14 14

Te Kopara.

NAMA 79.

GISBORNE.

AKUHATA 31, 1920

"Iti te Kopara, hai takirihiri ana i runga i te Kahikatea."

Nga Whenua Maori.

HE wa tika tenei e whakaaro ai taua te iwi Maori ki te papa whenua i waiho iho nei ki muri e te iwi nui "kua heke ki te po." Hei tirohanga tuatahi hei whakaoho i te whakaaro ko te ripoata a te Poari Hoko Whenua Maori. I te tau 1911 ko te nui o nga whenua Maori i Aotearoa nei e 7,137,205 nga eka. Timata mai i taua tau tae mai ki naianei, 1,009,949 nga eka kua riro i te Karauna, 1,339,570 nga eka kua hokona ma roto i nga Poari Whenua Maori, ka noho ai te nui o nga whenua Maori tae mai ki a Maehe te 31 o nga ra, 1920, e 4,787,626. I roto i enei eka, e 3510408 nga eka kei te whakamahia, ka toe ai 1,277,278 nga eka kahore i te whakamahia. Ki te hoatu e tatou ki enei eka kahore i te whakamahia nga eka e 380,000 ko nga Maori tonu kei runga e noho ana, ka hui katoa ai e 1,657,278 nga eka kei te takoto inaianei hei whakamahinga ma te iwi Maori tonu. I roto i enei eka e 550,000 nga eka he whenua pungapunga, e 200,000 nga eka he repo, he onepu, he whenua titohea me cra atu tu whenua kahore i pai mo nga mahi abu whenua. Ka noho ai e 907,278 nga eka hei whakamahinga ma te iwi Maori. He wahi iti rawa tenei mehemea ki te tohaina ki nga iwi katoa e 47,000 o te iwi Maori e tau nei i Aotearoa. Ka noho 19 eka ki te matenga kotahi. He nui rawa atu te korero a te taha pakeha kia whakapuaretia nga whenua Maori mo nga mahi pāmu ki nga hoia pakeha, tae atu hoki ki a ratou pakeha tonu. Kei whea enei whenua e korerotia nei? Kei a ratou tonu kei te pakeha. E 62,000,000 nga eka o taua whenua o te Maori kei te ringa o te pakeha inaianei. Kei a ia he tini noa atu "nga hipi" heoi ka nanao mai ano ia i te "reme" kotahi kei a taua.

Kati i roto i enei whika kua whakaaturia i runga ake nei, he mea tuturu tenei he iti nei te papa o taua Tupuna Matua boki kei a taua e pupuri ana inaianei. Me aha taua? E tika ana kua tino "marama kehokeho" kia taua ki te iwi Maori inaianei te tutukitanga me te tino tikanga o te whakatauki nei

"Ko kaingaroa te whenua, ko kaingapoto te moni."

Na reira puritia o taua morehu whenua. Ngakia kia puta mai ai nga hua, he tatakai rau o tetahi, he tatakai-ono-tekau o tetahi, he tatakai-toru-tekau o tetahi. Kua tae inaianei ki te

kupu ra, "Ma te werawera o tou mata e kai ai koe i te taro." Na reira, e te iwi, tukua nga werawera ki a Papa-tuanuku e takoto nei.—W.N.P.

Mo nga Tamariki kaha te Rewharewha, me kai i te
WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE, 1/9, 2/9 patara.

Te Tino Maori o enei Ra.

Na R. T. K.

EHARA i te mea e whakatau ana au ko wai ranei o te iwi Maori te tino tangata, te rangatira nui ranei no te mea he rangatira te tangata no tona ake hapu no tona ake iwi engari me penei ake pea e au ko aku korero mo te ahua o te tino Maori o enei ra ahakoa toto rangatira kaore toto rangatira ranei. E wehea ana e rua nga ahuatanga o te tangata inaianei ko te ao tawhito ko te ao hou. Ko te ahua o nga rangatira o mua he wehi he tapu, he nui engari e kore au e ki ko tenei momo tangata te tino Maori o enei ra, kua hipa ona ra me tona ao, kei runga ia i tenei kupu na, "Ka pu te ruha ka hao te rangatahi." He ruha ia kua pu kei te akau, no te rangatahi enei ra tenei ao. Na te ruha tonu na Tamahau te kupu, "Ko te rau tau o nga kaumatua kua hipa no nga tamariki tenei rau tau." Kua tuhonohono inaianei te ao tawhito me te ao hou na reira au i mea ai waihoki ko te tino Maori o enei ra ko te tangata e awhi ana i te ao tawhito i te ao hou, e whakatatare ana ki te ao tawhito ki te ao hou, e mohio ana ki te ao tawhito ki te ao hou. Ko tenei te tino tangata o te Maori i enei ra, ko tenei te momo tangata hei arahi i te iwi, hei whakataetae ki nga tikanga a te pakeha. Kia tu ai ia ki te aroaro o te pakeha he pakeha, ki te aroaro o te Maori he Maori. Ko te he o te motuhake Maori ki te tu ki te pakeha kei rite ki te iwi i karanga atu nei ki a Ngapuhi, "Haere mai ena pu ki enei pu" no te pakutanga mai o te pu pakeha a Ngapuhi tungoungou kau ana te pu Maori, kei rite ranei ki Ngatiporou i karanga atu nei ki Ngapuhi, "Haere mai ena wha mamaku ki enei wha mamaku," i mahara hoki Ngatiporou he peka mamaku nga pu a Ngapuhi. Waihoki ko te ao tawhito ko te ao o nehe ma e rite ana ki te wha mamaku kahore kau he painga ki te tu ki te pu. Ko te tino Maori e wawatangia nei e toku ngakau ko te tangata e mau ana ki te taiaha ki te pu, mo te taha Maori ko te taiaha mo te taha pakeka ko te pu.

Ko te mea nana i wero enei whakaaro i roto i toku ngakau na te patai a te kai-whakamatautau hou o nga kura Maori

ara a Te Henihana, i patai ia ki nga tamariki o nga kura, "He Maori he pakeha ranei tau mea e pai ana koe, a he aha te take?" I korero mai taua tangata ki a au ko tona hiabia he whakaako i nga tamariki Maori kia whakamanamana mo ratou i Maori no te mea ko te Maori e whakahawea ana ki tona kiri Maori ki ona toto Maori a ki te reo o ona tupuna ehara i te tangata, ehara i te Maori ehara hoki i te pakeha, engari he aha ra? Ko te Maori whakahawea ki te Maori ka kinongia e te Maori ka whakahawcatia hoki e nga pakeha totika, heoi ano ona ma pakeha kuware pea ia e whakahoa. He tohu no te tutua te whakahawea o te tangata ki ona toto Maori, kua taka tenei tangata ki te toreretanga o te pohehe.

Ko taku whakamihī ko o taua tino tamariki matau o te Maori, ko nga tamariki i uru nei ki nga kura nunui o te pakeha he tamariki e mau ana ki nga tikanga rangatira a te Maori, e whiriwhiria ana e ratou ko nga tikanga pai a te Maori a te pakeha he puritanga ma ratou. Ko tenei te Tino Maori o enei ra. Ko tenei tu tangata hei tirohanga ma te iwi, hei kai tohutohu. Engari ke turanga uaua tenei. Ko te tangata i ahu mai nei tetahi wahi o tona matauranga i te pakeha he tangata e whakatongatia, e haea, e whakatataretia e ngau-tuaratia e nga tangata kuware. He he paku nei ka whakanuia, ki te kore he he ka hangaia he he. Ko te tangata tino whakabe atu hoki i te ao nei ko te tangata kuware, ko te tangata ngakau kopiri. E whakaputa ana te tangata kuware i ona whakaaro hei whawhai ki te tangata whakaaro nui. Ko te tangata matau ko te tangata nui he tangata whakaiti. I whakamihī toku ngakau kia Apirana Ngata. Ko Apirana to taua tangata tino matau atu, matau ki nga tikanga Maori ki nga tikanga pakeha, e matotoru ana ia ki nga taha e rua otira i te taenga mai o te Piriniha ki Rotorua kihai ia i rere ki mua, i whakapiri ki te Piriniha, i mau i te potae teitei engari i akiritia e ia ona kakahu, tu ana i te aroaro o te tama a te Kingi, he paki anake te kakahu, nana ano i tatakī nga haka a tona iwi a Ngatiporou. I whakahi toku ngakau mo Apirana i bari au mo toku kiri i rite atu ki tona. Anei nga kupu a nga nupepa pakeha mo Apirana, maku e whakamaori:—"Muri iho ko nga iwi o te Tai Rawhiti. I roto i enei iwi ko Ngatiporou, ko te iwi o te Hon. A. T. Ngata. Na ratou te haka tuatahi a ko Apirana Turupa Ngata tonu te kai-tatakī. He Maori katoa ona wahi i tenei ra. I tenei ra wareware ake i a ia te ahua-tanga o te pakeha, o te Paremata, o nga kareti, o nga kura roia. He kahu maori anake tona kahu, i tu tahanga ia he paki anake te kakahu, kaore he hu, i tona ringa e tawewe ana he mere pounamu. Nana ano i arahi tona iwi nana ano i tatakī nga haka."—(N.Z. Herald).

E mea ana au ko tenei te tangata e rapua nei e Te Henihana ara e maua taui. Ko tenei te momo Maori e wawatia

nei e toku ngakau, kia penei te ahua o te tangata ka rite ki toku hiahia, ara He Tino Maori.

Pitopito Korero.

He Whakaarahanga Kohatu.

No te Ratapu te 15 o nga ra o Akubata kahuri ake nei, ka whakaarabia te kohatu whakamaharatanga o Hori Ngatai, rangatira o Ngaiterangi i Tauranga. Nga ope whakaeke no Te Arawa, Matatua, Tuhoe, me era atu iwi, a he nui ano hoki te iwi pakeha i tae ki taua ra. Ko te taha ki te karakia i a Revs. T. Perciha, Komene, me Ratapahi. Ko nga whaikorero i a Mita Taupopoki raua ko Rangi Te Aorere no te Arawa, mo te taha Maori, i a Kanara G. A. Ward raua ko Mr. J. C. Adams mo te taha pakeha. He tino pai taua kohatu whakamaharatanga a ko tetahi wahi na te Kawanatanga.

Whenua Maori o Te Urewera.

I roto i te ripoata a te Poari Hoko Whenua Maori kei reira e whakaatu ana e 29,796 eka i riro mai no te Urewera i tenei tau. Ka noho ai te nui o nga whenua katoa o te Urewera tae mai ki te 31 o nga ra o Maehe 1920 kua riro mai i te hoko, e 320,578 eka. Ko nga eka katoa kei raro i te hoko inaianei e 517,329. Hei titiro hoki i te nui o te raruraru o tenei mea o te hoko i aua whenua, me titiro ki te tokomaha o nga tangata o aua whenua hei haina mo te hoko. Ko nga tangata tuatahi tonu no ratou aua whenua (haunga nga kai-riwhi o muri mai) 14,367. Ko nga ingoa katoa hei whakahaina e riro mai ai aua whenua ki te hoko e 17,939. He nui nga mea kahore e hiahia ki te hoko katahi ka tino nui atu te raruraru.

Taake mo nga Whenua Maori.

I roto i te Paremata ka ki a Takuta Pomare kahore rawa ia e marama ki nga korero a te taha pakeha mo nga whenua Maori. Ka pewhea nga whenua i murua e te Kawanatanga? Kaore ranei i tika ma aua whenua tonu e utu te take o nga whenua Maori katoa? Ko te take ke e kaha nei te korero o etahi kia taketia nga whenua Maori, he hiahia tonu no ratou kia riro aua whenua mo ratou. Ko tetahi korero e penei ana, kahore te Maori e mohio ki te mahi paamu na reira me tango i a ratou o ratou whenua. Kati, nui ke nga hua o te whenua e riro mai ana i te Hainamana i roto i te eka kotahi, i nga hua e riro mai ana i te pakeha. Na reira mohio ke te Hainamana i te pakeha ki te mahi paamu. I runga i tenei ahua, e whakaae ranei nga mema i roto i tenei Whare kia tangohia nga whenua o nga pakeha kia hoatu ki nga Hainamana?

Nga Kura Maori.

KUA tae te tonu a te Poari Kai-tiaki o Te Aute ki te Minita mo nga Kura (Hon. C. J. Parr), kia awhinatia a Te Aute Kareti e te Kawanatanga. Na Pomare i kawe nga kai-tono ki te aroaro o te Minita, a i reira ano hoki a Tau Henare. I roto i te whaikorero a Mr. T. Crosse o Heretaunga, tiamana o te Poari Kai-tiaki, i ki ia kua kite te Poari he tino uaua rawa te whakabaere i te Kura inaianei i runga i te piki o te utu o nga mea katoa. Tino nui nga tamariki e haere ana inaianei ki Te Aute ki Hukarere hoki, a e £4000 ano te moni e puta ana i te tau hei whangai i a ratou katoa. Ko te Kura tawhito o Hukarere kua pau i te ahi, a e rua nga wa i te takiwa tonu o te whawhai nei i wera ai Te Aute i te ahi. He pikaunga katoa enei kei runga i te Poari i tenei wa nei.

Ko Atirikona Hapata Wiremu ano tetahi o nga kai-whakapuaki i te putake. I ki ia, tera etahi tangata e mea ko Te Aute he kareti no te Hahi o Ingarani anake, na reira kahore i tika kia awhinatia e te Kawanatanga. Kia mahara tatou katoa heoi ano te Kareti Maori bohonu ki nga huarahi o te matauranga ko Te Aute. I runga i tenci ahua e tae ana ki tenei Kareti nga tamariki o nga hahi katoa, a kahore hoki he arai mo tetahi tamaiti Maori ahakoa he aha tona hahi.

I roto i te whakahoki a te minita i tino whakaatu ia i te hiahia o tona whakaaro kia tupu nga mea katoa e haere ana hei ako i te iwi Maori. Kei te tino whakaac hoki ia kia kaha te whakahaere i nga tikanga ako i nga tamariki Maori ki nga mahi ahuhenua, mahi paamu, me era atu mahi katoa e ahu ana ki te whakapai i te whenua. Kati ka mauria e ia taua take ki te aroaro o te Kawanatanga a ko te mea e tau i te Kawanatanga ka hoatu ki a Pomare taua whakatau.

He maha nga takiwa kua pahure i puta ai te reo o ta tatou manu ki te iwi nui kia awhinatia o tatou kura Maori. I enei ra tata tino nui te taumabatanga i runga i tera o tatou kura, ara i a Kuini Wikitoria. Kati na runga i te kaha o te taha pakeha ki te awbina i a tatou ka mau tonu tenei o tatou kura. Inaianei kua tae taua taumabatanga ki tera o tatou kura ki Te Aute. Kati he mea pai kia mohio tatou ko taua taumabatanga kei runga i o tatou kura katoa. E wha tonu o tatou kareti hei whakaaro ma tatou me etahi atu i raro iho i a ratou, ara ko Te Aute, ko Hukarere, ko Tepene, me Wikitoria. Ko o taua tamariki matauranga katoa e whakamanamana nei tatou i roto i enei ra, i puta mai i roto i tetahi o enei kura.

He iwi kaha taua ki te whakamanamana mo runga i tenei mea i te matauranga. He ki ano na te Maori, "I roto i nga iwi kiri pango katoa, kahore he iwi i rite ki te Maori te mohio." He tika pea tenei korero. Engari kia mahara taua ki nga mangumangu o Awherika, e rua e toru ranei he pihopa inaianei kua whiwhi ki nga taitara nunui o nga kareti nunui o

Ingarani, a i kauwhau tetahi o aua pihopa mangumangu i roto i te whare-karakia nui o Paora i Ranana. Nga maori o Inia he pihopa, he takuta, he tangata taitara katoa, nui atu. Nga maori o Amerika kua uru ki nga turanga teitei, ki nga taitara nunui katoa o te matauranga. Ka pewhea taua te iwi Maori? He tino tika tonu he iwi mohio te Maori, inahoki ano nga mea ruarua nei o tatou i tae ki nga kura nunui he pai noa iho te pikau mai i nga taitara me nga mea hohonu o te matauranga. Na reira e te iwi anei o tatou kareti hei awhina ma tatou katoa. Anei te mea hei whakakotahi i nga iwi katoa o te motu nei, ara ko te hapai i o tatou Kareti hei owhanga mo nga uri whakatupu e kato ai tena tena i nga hua o te rakau nei o te matauranga. "Ko te timatanga o te matauranga ko te wehi ki a Ihowa," e ki ana te kupu. Na reira waiho o tatou kura hei wahi mo tenei matauranga tae mai ki nga ahua matauranga katoa kahore nei ano te nuinga o tatou kia whawha atu.

W. N. P.

Mo te Puru me kai i te

WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE, 1/9, 2/9 patara.

He Reta tuku mai.

Ki te Etita o Te Kopara.

E KI ana nga kaumata me paremata te kai ka reka. No reira e te Etita o *Te Kopara* ki te pai koe ki te uta atu i nga kupu e mau ake nei ki runga i nga parirau o to manu, ka taikiu atu ahau ki a koe. Hei titiro ma te kanohi, hei korero hoki ma te ngutu o taku hoa o Te Hau Mataira. E hoa tena koe, kia ora tonu koe me hau kupu e rere nei i roto i *Te Kopara* nama 75. E hoa tika tonu haua kupu kia ara taua kati ra te moe he riri moe na taua. Awhea taua ara ai i ta taua moe? Titiro atu ki nga mahi a te Tai Rawhiti e mahi mai ra i te orange mo hana tamariki. Ehara i te mea mo te kohi moni anake mo nga hoia a mo te kohi moni ranei hei kawae i nga tamariki ki nga kura nunui. E hoa kei te Tai Rawhiti anake nga mahi nunui ara nga teihana hipi, rere ana nga tarepono mai i tetahi teihana ki tetahi atu teihana puta noa i hona teihana katoa hei korero ma ratou katoa puta noa i hona rohe katoa. Ehara i te mea na te Kawanatanga engari na ratou ake ano. Ka kino ia nei te whiwhi ki te matauranga e kiia nei e Horomona? E kore ia nei koe e koa ina whiwhi to tamaiti ki te matauranga? E ki ana koe he hapati henei ra no Ihowa. Kia roa mai taua e moe ana. Hei te mea he pena te tikanga ma taua, he aha te tukunga iho ina mutua nga tau e whitu? Ki toku mohio ka tino rawakore rawa atu taua.

E ki ana koe he hanga rau nga mahi a te Tai Rawhiti, ka pewhea ai te hangarau i te mea kua paenga ki uta takoto ai? E ki ana koe ki te titiro atu te tangata ki te kotiro a ka hiahia atu ki a ia i roto i tona ngakat kua puremu ia. He tika tonu toku puremutanga ki nga mahi a te Tai Rawhiti. Ko koe ia e mea ana he hangarau nga mahi a te Tai Rawhiti, engari ko ahau e mea ana ko tera te huarahi pai hei haerenga mo ha taua tamariki. E hoa ma mehemea ka kiia ki a rua pauna ma te tangata kotahi, me ki ake e wha tekau mano te iwi Maori, ka tae ki te waru tekau mano pauna hei kawē i ha taua tamariki ki nga kura nunui. Kia mohio ai e Te Hau Mataira to tamaiti ki te mahi i tana matini miraka kau me tona motu kaa kei haere tonu ki te tiki pakeha hei mahi i ho matini a ka pau noaiho nga moni o nga miraka. No reira e te hoa he mea pai te whiwhi ki te matauranga kei tamia tonutia taua e te matauranga o te iwi pakeha. Notemea kua mutu atu te ao tawhito ara nga mahi a o taua tupuna, te patu tangata me te kai tangata me te kai aruhe me te kai hinau me era atu kai o te Maori, heoi ano nga kai a te Maori kei te kainga inaianei ko nga mataitai o te moana me nga manu o te motu no te taenga mai nei o te rongopai e kauhautia nei e ho taua minita i te ata i te ahiahi ka whiwhi nei taua ki te oranga tonutanga. Ko te painga tena o nga mahi a ho taua minita he rui atu i nga purapura a te Atua hei tou ki roto i tou hinengaro hei oranga mo tou tinana me tou wairua. No reira me whakarongo tonu taua ki nga kauhau a o taua minita ka whakapono ai ki to taua Ariki ki a Ihu Karaiti ko ia nei te maramatanga o te ao. Nona nei te oranga tonutanga no te mea i roto i a Arama ka mate katoa nga tangata waihoki ia Te Karaiti ka whakaorangia katoatia nga tangata, ara te hunga e whakapono ana ki a ia. E mea ana koe i tipokapokangia e au taku titiro i te paipera. E hoa ki te korerotia e koe nga upoko o nga Whakatauki mai i te upoko tuatahi a tae noa ki te mutunga, e kore rawa koe e kite i tetahi kupu e mea ana he kino te whiwhi ki te matauranga kua korerotio e au te 30 o nga upoko o nga Whakatauki me nga upoko o Roma. Kore rawa i tika ki runga i taku panui. E mea ana koe tirohia 23 o nga upoko o Matiu me te 23 o nga rarangi. E mea ana taua rarangi, "Aue, te mate o koutou e nga karaihi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga, e hoatu ana hoki e koutou te wahi whakatekau o te miniti o te anihi o te kumine, a kapea ake nga mea nui o te ture." Te whakawa te tohu tangata te whakapono e tika ana ano kia meatia enei a kia kaua era e kapea. E hoa mo wai nga kupu o tenei rarangi? Ko wai hoki te hunga tinihanga? He tinihanga koia nga mahi a te Tai Rawhiti? Heoi ana nga tangata hanga ture ko Timi Kara raua ko Apirana Ngata ko nga mema hanga ture hena o roto i te Paremata. Ko wai hoki nga tangata i tinihangatia e raua?

E hoa e hāra tenei i te mahi tika ma taua te uta hara ki runga i te hunga e kimi ana i te ora mo te iwi Maori. E hoa mehemea e kite ana koe i te huarahi tika e ora ai a taua tamariki tena ra whakaaturia mai ki a tirohia atu te painga o tau huarahi.

E mea ana koe me unu e au taku panui i *Te Kopara* No. 66. He aha koia te mate i pa mai ki a koutou ko ho tamariki e moe mai ra i Taranaki? Mo haku kupu mihi ki te kaha o te Tai Rawhiti ki te kohi i tera moni nui ara i te £50,000 hei ora mo ha tamariki i hoki mai nei i te pakanga, he mea kino koia tena ki a koe? E hoa e kore e mutu taku whakamocemiti ki nga mahi a te Tai Rawhiti. Kihai nei ratou i kauhautia kia kaha ki te pupuru i tona paku oneone pena ake te moni o te huruhuru hipi me te wai e rere ana, ma wai e whakakorekore tana? Tena ko ho tamariki e kiia mai nei, E hoa, nui atu i te wha tekau nga tau o Te Whiti raua ko Tohu e kauhau ana ki ho tamariki kia kua hei reti hei hoko hoki, no te mea ki te hoko te tangata i tona whenua e hoko ana ia i tona matua ko tou orange hoki tena. Kotahi ano homaitanga a te Atua i te whenua mou. Nga kupu nei tika tonn i kuhu mai i tetahi o hoku taringa puta rawa atu i tetahi. I te matenga o Te Whiti raua ko Tohu tere ana a Parihaka i te moana, tae atu hoki ki te riu o Waikato e mahi nei ano ki te hoko i henei rangi. Ta te motuka pai hoki hei whakaara i te moe a ho tamariki. Ka pai hoki nga rori o Taranaki, huhu kau ana tē rere a te moutuka! Mo to kupu mo Horomona ara mo te matauranga i homai nei e te Atua ki a ia, i mea mai te Atua ki a Horomona, "Inoi mai ko te aha e hoatu ki a koe." No reira mei kore i homai i runga, e kore a Horomona e whiwhi. Titiro ki te tamaiti a Horomona, i tangohia nei te matauranga i a ia me nga iwi kotahi tekau o Iharaira. Kati pea i konei kei hoha koutou, e taea hoki te aha i te nui ano o nga kupu a Te Hau Mataira.

Na HUTA PAKA.

Motueka, 7 Hurae, 1920.

He Titorehanga no te Hahi o Roma.

KUA tae mai te whakaatu no Akarama, he taone no Korotia (Croatia), mo te ahua o nga pirihī o te Hahi o Roma kei reira. Ko to ratou tokomaha e 400. Kua tono ratou kia hoatu ki a ratou ano te mana whakatu i etahi Pihopa mo ratou: tuarua, kia whakakorea atu te reo Ratina i roto i a ratou karakia; tuatoru, kia tukua ratou kia marena ki te wabine.

Kaore e hapa te ora o te Rewharewha me te Maremare
i te WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE, 1/9, 2/9 patara.

Te tokomaha o nga tangata o Niu Tireni.

I a Hune te 30 o nga ra ka huri ake nei, ko te whakaatu a te tangata a te Kawauatanga mo te tokomaha o nga tangata katoa kei Niu Tireni nei 1,241,295.

He None i oma.

Tera tetahi None i oma mai i roto i te whare o nga None i tetahi kainga ko Wagga Wagga te ingoa, a tae mai ana ki Sydney ka noho ki te whare o tetahi minita. Kihai i roa ka puta te warati a te Pihopa Romana Katorika kia hopukia taua None. E rua nga putake i roto i taua warati i tika ai kia hopukia taua None. Tuatahi, e ki ana i roto i taua warati he porangi taua None; tuarua, e kore e taea e ia ano tetahi oranga mona. I raro i enei putake e rua o te warati, ka hopukia te None nei, ka mauria kia whakawakia. Ko te whakataua a te Kooti me waiho kia whitu nga ra kia tirohia e nga Takuta, he porangi ranei kahore ranei. Ka rite te wa ka mauria ano te None nei ki te Kooti. Tino nui te tangata i tae ki te whakarongo i te whakataua a nga Takuta. Ko te whakataua a nga Takuta, kahore rawa he porangi o taua None, a no konei ka tukua ia e te Kooti kia haere. Nui atu te koa o nga tangata i tae ki te Kooti mo tenei whakataua.

**Etahi o nga Motini o te Hui Topu o te
Pihopatanga o Akarana, 1920.**

He patai na Rev. W. H. Keretene:

“E tika ana ranei te hunga na te Rai-rehita i marena kia tukua mai ki te Hapa?”

Te whakautu a te Pihopa:—“Mehemea kahore raua e whakahawea ki nga tikanga o te Hahi me tuku ki te Hapa, engari me tae raua i mua ki te whare-karakia kia manaakitia to raua hononga e te Minita.”

Na Rev. M. P. Kapa raua ko K. T. Harawira:

“Kia whakatikatikaia nga wahi e takoto he ana ki te whakaaro o roto i te Rawiri, a kia mauria e te Pihopa taua whakatikatika ki te Hui Pihopa i Ingarani.”—*Whakaatitia ana.*

Na Herepeta Rapihana raua ko Tiopira Heiwari:

“E motini ana ahau ki tenei Hui o te Hinota kia whakapaki etahi o nga kai-whakaako kua eke nei ki te rua tekau tau ia e tu ana hei kai-whakaako hei rikona.”

Te whakautu a te Pihopa: “Ko tenei take ka tae ki te Hui Pihopa ki Ingarani.”

HE KAI MA TE KOPARA.

TE INGOA.	TE KAINGA.	UTE.	TE WA E MUTU AI.
Hurac—Akuhata.			
H. Tuterangi	Kennedy's Bay	10/-	Mei 1920
Charles Durie	Aorangi, Fielding	£1	Mahe 1923
Fatu Te Rito	Whakaki, Waipua, H.B.	5/-	Hurac 1921
Pete Matehe	Waipiro Bay	£1	Mahe 1923
Takurua Tamarau	Ruatoki North	5/-	Tihema 1920
Pouwhare	Ruatoki North	5/-	Tihema 1921
W. Wirihana	Ruatahuna, Whakatane	5/-	Hurac 1921
Whaiti	Kopuriki, Whakatane	5/-	Hurac 1921
Te Whenua	Ruatahuna, Whakatane	5/-	Hurac 1921
W. Tereina	Ruatoki North	5/-	Hurac 1921
Timi Waata	Ohinepanea P.O.	2/6	Tihema 1919
Tipua	Poroporo, Whakatane	5/-	Hurac 1921
A. Maaka	Box 150, Rotorua	5/-	Pepuerc 1921
Otini Taika	Waipawa, H.B.	5/-	Tihema 1919
Rota Mohikana	Ferrhill	5/-	Hune 1921
Hemopo Kiriri	Te Rere, Gisborne	5/-	Hunc 1921
Te Waaka Matenga	Waitahanui, Taupo	10/-	Hurac 1922
Rutene Takine	29 Esplanade, Kaiti, Gisborne	5/-	Mei 1920
Waikura Tautuhierongo	Te Kaha, Bay of Plenty	5/-	Hurac 1921
Huta Paaka	Motueka, Nelson	£1	Akuhata 1924.

HE TURE TUTURU.

1. Kotahi putanga o TE KOPARA i te Marama.
2. Ko te oranga mo te pepa e rima hereni (5/-) i te tau, me nooti o te poutapeta me pane kingi ranei.
3. Ki te hiahia te tangata ki te tango i TE KOPARA me tuku mai e ia te moni i roto i te reta whakaatu mai ki a—

TE KOPARA, Te Rau Press,
6 Berry Street, Gisborne.

HE PANUI.

Ko nga tangata e hiahia ana ki te Rawiri, Himene, Kawenata ranei me tuku mai a ratou tono ki:—

MISS K. WILLIAMS,
P. O. Box 41,
HUKARERE, NAPIER.

Ko nga utu enei:

He mea nui, kiri noa, 3/.	Rawiri & Himene, kiri noa, 1/6.
He mea nui, kiri whero, 3/6.	Rawiri & Himene, kiri whero, 3/.
He mea nui, kiri pai, 4/6.	Rawiri & Himene, kiri pai rawa, 6/6.
He mea nui, kiri pai rawa, 6/6.	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri whero, 4/6.
Himene, 9d.	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri pai rawa, 7/6.

Maku e utu te pane kingi hei tuku atu i nga pukapuka ki a koe.